Turkish Studies *Educational Sciences*

Volume 14 Issue 3, 2019, p. 379-390
DOI: 10.29228/TurkishStudies.22866
ISSN: 2667-5609
Skopje/MACEDONIA-Ankara/TURKEY

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY

EXCELLENCE FOR THE FUTURE
IBU.EDU.MK

Research Article / Araştırma Makalesi

Article Info / Makale Bilgisi

✍ *Received/Geliş:* 28.03.2019

✓ *Accepted/Kabul:* 10.06.2019

✍ *Report Dates/Rapor Tarihleri:* Referee 1 (01.05.2019)- Referee 2 (30.04.2019)- Referee 3 (11.04.2019)- Referee 4 (09.04.2019)

This article was checked by iThenticate.

TÜRKÇE EĞİTİMİNDE DİL BECERİSİ OYUNLARININ EĞİTİM MATERYALİ OLARAK KULLANIMI*

*Bilge BAĞCI AYRANCI***

ÖZ

Türkçe eğitimi; okuma, konuşma, yazma, dinleme ve dil bilgisi becerilerinin tamamını kapsayan bir ifade ve beceri dersidir. Bu özelliği ile Türkçe dersi birbirinden ayrılmaz becerileri yapısında taşır. Türkçe eğitimi öğrenciye metin bilgisi, drama, dil bilgisi gibi ayrı başlıklar altında verilemez çünkü Türkçe eğitimi kazanımları bakımından öğrencinin bütün hayatı boyunca kullanmak durumunda kalacağı bilgi ve beceri dersidir. Öğrenciler yaparak yaşayarak öğrendiklerini ve eğlenerek öğrendiklerini unutmazlar. Eğitimin eğlenerek öğrenme ve öğrenme süreçlerinin içerisinde bulunma tarafı Türkçe eğitimi için de göz ardı edilmemesi gereken bir alanıdır. Türkçe eğitimi içerisinde bulunan dil becerilerinin birbirinin içerisinde öğretilmesi gerekliliğinden yola çıkılarak bu becerilerin öğretiminde oyunlara yer verilmesi dersi eğlenceli hale getirecek bu sayede de öğrencinin ders kazanımlarını unutmaması engellenmiş olacaktır. Oyunlar sayesinde öğrencinin birden fazla duyuşsal algısı öğrenmeye iştirak edeceğinden öğrenme daha kalıcı hale gelecektir. Türkçe eğitimi dil eğitimi olması bakımından teorikten çok uygulamaya dayalı olduğundan da oyunlar alana büyük katkı sağlayacaktır. Öğrencilerin baskın zeka türüne göre de şekillendirilebilir olan oyunlar sayesinde öğrenciler dil becerilerinin, kurallarının, kullanımlarının farklı durumlarına da şahitlik edeceklerdir. Türkçe eğitimi ile ilgili ders materyali olarak kullanılabilecek olan oyunları sınıf düzeyi, kazanımlar vb. bakımlardan sıraya koyarak alana zengin bir kaynak oluşturmayı hedefleyen bu çalışma öğrenciyi eğitimde merkeze alması bakımından da çağdaş eğitim anlayışına uygundur. Türkçe, manileri, bilmeceleri, türküleri vb. pek çok bakımdan materyal olarak oyunu dilin bir uzvu

* Bu çalışma 6.Uluslararası Çin'den Adriyatik'e Sosyal Bilimler Kongresi kapsamında Ankara'da 2018 yılında sunulmuş bildirinin genişletilmiş tam metnidir.

** Doç. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi A.B.D. , E-posta: bilge.ayranci@adu.edu.tr

olarak hâlihazırda zaten sunmaktadır. Alanda bir eksiklik olarak düşünülen oyunların sistematik olarak eğitime uyarlanmış halini ortaya koyan bu çalışma yeni fikirlere öncülük edecektir. Bu araştırma kapsamında Türkçe eğitimine dair dil becerisi oyunları önerileri sunulacaktır. Bu etkinlik önerileri alana katkı sağlayacak yeni araştırmalara da fikir teşkil edecektir. Bu bakımdan çalışma önem arz etmektedir. Dil becerisi oyunlarının eğitim materyali olarak kullanımında dil becerilerini kapsamına dikkat edilecek, bütüncül bir yaklaşımla konu ele alınacaktır. Öğrencinin aktif olduğu bir sürecin dil eğitiminde kullanılması dili sevdirmeye yolunda da önemli bir adım olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Oyun, Etkinlik, Türkçe Eğitimi, Dil becerisi.

USE OF LANGUAGE SKILL GAMES AS EDUCATIONAL MATERIAL IN THE TURKISH EDUCATION

ABSTRACT

Turkish education is an expression and skill course that covers all the skills of reading, speaking, writing, listening and grammar. With this feature, the Turkish course carries inseparable skills. Turkish education cannot be given to students under different titles such as text knowledge, drama and grammar because Turkish education is a knowledge and skill course that the student will have to use throughout his life. Students do not forget that they learn by doing and learn by having fun. The part of education which is part of learning and learning processes with fun is an area that should not be ignored for Turkish education. Taking into account the necessity of teaching the language skills in Turkish education within each other, providing games in the teaching of these skills will make the lesson fun and thus, the student will be prevented from forgetting the course gains. Thanks to the games, more than one sensory perception of the student will be involved in learning and learning will become more permanent. Since Turkish education is based on practice rather than theory in terms of language education, games will make a great contribution to the field. With the games that can be shaped according to the dominant intelligence type of the students, the students will witness the different situations of their language skills, rules and usage. The games which can be used as the course material related to Turkish education, such as grade level, gains etc. This study, which aims to create a rich resource in the field by placing the students in the center of education, is also in line with the contemporary understanding of education in terms of bringing the student to the center of education. Turkish poem, riddles, folk songs and so on. In many ways, it already offers the game as a limb of language as a material. This study, which reveals the systematic adaptation of the games considered as a deficiency in the field, will lead to new ideas. Within the scope of this research, language skill games suggestions about Turkish education will be presented. These activity proposals will also provide insight into new research that will contribute to the field. In this respect, work is important. In the use of language skill games as educational material, attention will be paid to include language skills and the subject will be discussed with a holistic approach. The use of a process in which the

student is active in language education will be an important step towards making language popular.

STRUCTURED ABSTRACT

Introduction

The skills that the child earns by living in person are more effective and lasting than they have just gained by hearing or seeing. Presenting the subjects with educational games and activities is a correct approach in terms of students' active and willing participation in the lesson (Tural, 2005: 89).

Measurement and evaluation in games and activities can also be done at the end of the games by means of a few questions. Thus, students are subject to the exam without experiencing anxiety (Tural, 2005: 120).

Games are very important for natural environments that are necessary to use the language. Children are comfortable during the game and more open to communication. Educational drama activities are an effective teaching tool to provide communication skills such as speaking, listening and monitoring and to develop social skills such as cooperation and problem solving (Maden, 2010: 517).

Method

Within the scope of the research, examples of activities were given based on literature review.

Findings

Students can be given the Turkish name, verb, adjective, adverbial and adverbial features. In the edit pictures game, pictures containing the event flow sequence of a story or tale are prepared. These pictures are given to the student after reading and reading the story and trowel. The student organizes the pictures according to the story and order of the event flow in the tale. This game can also be used to convey the use of time in the language. In-class animations of the texts read in the classroom will contribute to both reading and listening skills of students within the scope of Turkish education. In addition to the text, dramas can be developed in accordance with the situations in daily life. Thus, students become accustomed to words in daily life and a natural exercise environment is provided for speaking and listening education. In the context of this game, a word is written on the board and other words related to this word are written around the word by establishing a relationship network. In this way, the student learns the relationship between the words in the target language and acquires new vocabulary. Comparison game to be able to use the comparison in a language, the language's comparison adjectives, comparison aspects, etc. well know. The student will need new words in the target language for comparison. In this respect, using the dictionary may be allowed in the game. Student can tell student's friends by comparing the characters or places in a film or a book student is reading. In this way, speech and listening training will be given. Simulated game different examples of analogies can be given to students. For example, fox-like can be discussed with students. In this way, students are also prepared for this kind of patterns which are

frequently used in Turkish expressions in daily life. After giving examples, students may be asked to create analogies in this way. In this way, they learn by living and leaning for long-term information they do not forget. Word pool game the students will be able to learn about adjectives, place names, personal names, job names, etc. given a box. The student selects a number of words from the box. He can make speech or writing works based on these words. Within the scope of Turkish Education for Foreigners, this study will both support the Turkish thinking power of the child in terms of creativity and contribute to its written and oral expression. As is known in songs and songs, there are lots of idioms. In the use of language, this game is useful to embody idioms to a student who has received Turkish Education for Foreigners. Text is given to the student. The lyrics mark the idioms in which the student follows the music. The student tries to make an acrostic by using the initials of the name of a person or a loved one. It is not the literary nature of the poem written by the student. It is the main reason for the student to use different words in poetry and to write about it.

Results

It is no longer a known fact that learning by living in education is more permanent. In this context, games keep the attention and motivation of the individual alive. In Turkish education, the use of games is a correct approach according to the modern education approach that places the student in the center. In this sense, it was aimed to raise awareness of Turkish teachers about the subject from the suggestions within the scope of the research, and a new idea was proposed for the studies to be carried out in this area. In the works to be done, material designs related to games can also be considered as a separate title. Quantitative studies on their effectiveness can be sustained.

Keywords: Game, Activity, Turkish Education, Language skills.

Giriş

Oyun, çocuğu gelişimsel olarak destekler. Çocuk oyun vasıtasıyla yetişkinlerin dünyasını keşfetmeye başlar. Oyun, çocuğun bir gruba ait olma, kendini özgür hissetme ve eğlenme gibi psikolojik ihtiyaçlarını karşıladığı gibi sosyal becerilerin gelişmesini de sağlar; çocuğun gerilimini ve kaygısını azaltır; özgür düşünme yetisini destekler (Şimşek, 2004: 65)

Oyun çocukların dil gelişimlerini destekleyici niteliktedir. Çocuk oyunda dili;

- Sözel yönergeleri anlama
- Yeni sözcükler edinme
- Farklı zaman (fil) çekimleri kullanma
- Soru sorma ve cevap verme
- Zihinsel çıkarımda bulunma
- Komut verme
- Sıralama
- Zihinsel canlandırmaları ifade edebilme

- Duygu ve düşüncelerini ifade etme
- Problem çözme
- Çıkarımda bulunma
- Bilgileri öğrenme gibi amaçlar için kullanır (Bayrak, 2008: 71).

Çocuğa teorik olarak öğretmekte güçlük çekilen pek çok kural, oyun sırasında kolaylıkla öğretilir. Nesneleri sıralama, düzene koyma, karar verme, seçim yapma ve işbirliği, başkasının yaptığına saygı gösterme gibi kural ve kavramları çocuk, oyunlar sırasında farkına varmadan ve eğlenerek öğrenir. Oyun hayal gücünün gelişimini destekler. Bunların yanı sıra oyun, çocuğa çevreyi tanıma ve araştırma imkânı verir (Bayrak, 2008)

Oyunlar kelime öğretiminde de önemlidir öyle ki uzun bir sürede öğretililecek bir kelimeyi oyunla daha kısa bir zamanda ve ilgi çekerek öğretmek mümkündür (Gürsoy ve Arslan, 2011).

Örneğin bir dil ürünü olan tekerlemelerin iç ve dış yapıları çocukların zevkleri ile örülür. Tekerlemeler oyun içinde ortaklığı, birlikteliği, eğlenmeyi ve paylaşmayı öğretir. Tekerlemelerin oyun kadar eğitici ve öğretici tarafları da vardır (Önal, 2002, 15).

Eğitimde Oyuna Dair Öneriler

- Eğitim alanlarında oyun alanları için yer ayrılmalıdır.
- Okullarda oyunlara dair materyallere daha fazla yer verilmelidir.
- Oyun malzemelerinin üretilmesi ve değişik fikirlere yer verilmesi için okullarda atölyeler açılmalıdır.
- Öğretmenler, oyun ve etkinliklerle öğretim hakkında bilgi sahibi kılınmalıdır ve bu yönde farkındalıkları arttırılmalıdır.
- Her sınıf düzeyinde oyun ve etkinlik planlamaları geliştirilmelidir.
- Eğitim kurumlarında bir eğitim araçları ve materyal geliştirme uzmanı bulunmalıdır.
- Oyun ve etkinliklerle öğretim ile ilgili çocukların da görüşlerine başvurulmalıdır.
- Oyun ve etkinliklerle öğretim konusunda bilimsel çalışmalar yapılmalıdır (Tural, 2005: 87).

Çocuğun bizzat yaparak yaşayarak kazandığı beceriler, sadece duyarak veya görerek kazandıklarına göre daha etkili ve kalıcıdır. Konuların eğitsel oyun ve etkinliklerle sunulması, öğrencinin derse aktif ve isteyerek katılması açısından doğru bir yaklaşımdır (Tural, 2005: 89).

Oyun ve etkinliklerle öğretimde ölçme ve değerlendirme de oyunların sonunda, konuyla ilgili az sayıda hazırlanmış sorular vasıtasıyla yapılabilir. Böylece öğrenciler kaygı yaşamadan sınava tabi tutulmuş olurlar (Tural, 2005: 120).

Oyun seçiminde öğretimin hedefleri, öğretilcek konunun özellikleri, öğretim süresi, öğrencilerin yaşı, bilişsel gelişim düzeyleri, sosyo-kültürel çevreleri, sınıfın fiziki koşulları, özellikle bedensel oyunlar için mevsimler, ilgi ve dikkat çekebilecek özellikte olması vb. kriterler göz önünde bulundurulmalıdır (Tural, 2005: 101).

Sınıfta uygulanacak etkinlikler konuşma eğitimi için de uygulanabilir. Bu bakımdan konuşmanın zihinsel süreçlerini ve fiziksel unsurlarına yönelik olan diksiyonu geliştirici mahiyette olabilir. Bu etkinlikler sınıfın seviyesi ve sınıfın hedef davranışları göz önünde bulundurularak öğretmen tarafından farklı uygulanabilir. Bu etkinlikler vasıtası ile öğrenciler oyun havası içinde kazanımı sıkılmadan edinirler (Kurudayıoğlu, 2003: 308).

Oyunlar, öğrencilerin dil becerilerinin gelişmesini sağlarken bu temel becerilere destek olan sözcük hazinesini ve gramer bilgilerini de geliştirir. Oyunda bireyler arasındaki etkileşim zoraki fakat eğlenceli ve eğitici bir aktivitedir. Dil ise bu etkileşimin zorunlu unsurudur. Bu bakımdan etkileşim içerisinde gelişir (Kara, 2010: 410).

Konuşma becerisi de diğer dil becerileri gibi söz varlığından kuvvet alan bir beceridir. Öğrencilerin kelime dağarcıklarını zenginleştirmek amacıyla hazırlıklı ya da hazırlıksız konuşma, oyunlaştırma gibi etkinlikler yapılmalıdır (Göçer, 2010: 1047).

Konuşma eğitimi ve diğer dil becerilerinin eğitimi sadece bir öğretim şeklinde değil; oyun, uygulama ve eğitim şeklinde olmalıdır (Doğan, 2009: 190).

Dili kullanmak için gerekli doğal ortamlar için oyunlar çok önemlidir. Çocuk oyun sırasında rahat ve iletişime daha açıktır. Eğitici drama etkinlikleri, konuşma, dinleme ve izleme gibi iletişim becerilerini kazandırmak ve iş birliği, problem çözme gibi sosyal becerileri geliştirmek için etkili bir öğretim aracı özelliği taşımaktadır (Maden, 2010: 517).

Yöntem

Araştırma kapsamında literatür taramasından hareketle etkinlik örnekleri uyarlanmıştır.

Bulgular ve Yorum

Etkinlik örnekleri:

Çarkıfelek Oyunu

Öğretmenin basit malzemelerle hazırlayacağı çarkıfelek üzerine değişik kelimeler yazılır. Öğrenci çarkıfeleği çevirdiğinde karşısına çıkan kelimelerle cümleler oluşturmaya çalışır. Yabancılar Türkçe öğretimi kapsamında bu oyun hem kelime kazanımı hem de Türkçe cümle yapısını kavratma bakımından etkili olabilir.

Çarkıfelek materyali üzerine isimler yazdırılarak da oynanabilir. Öğrenci çarkıfeleği çevirir, karşısına gelen isme uygun sıfat bulmaya çalışır.

Çarkıfelek materyali ile gerçekleştirilebilecek bir başka etkinlik de zarfları kavratmaya yönelik olarak kurgulanabilir. Çarkıfelek materyalinin üzerine fiiller yazılır. Öğrenci, çarkıfeleği çevirdiğinde karşısına gelen fiile uygun zarf bulmaya çalışır.

Çarkıfelek materyali üzerine yazılanların materyalin ekonomik olması ve birden fazla kez kullanılabilirliği bakımından söküp takılan etiket vb. gibi malzemeden oluşturulmasına dikkat edilmesi gerekir.

Çarkıfelek materyali kullanımı ile öğrenciye isim, fiil, sıfat, zarf gibi sözcük türleri kavratılarak cümledeki işlevleri sezdirilebilir.

Karagöz Hacivat Oyunu

Basit materyallerden yapılmış bir sahne ile yabancılar Türkçe öğretimi ortamında Karagöz-Hacivat oyunu kullanılarak Türkçe deyim, atasözü vb. gibi pek çok kalıp sözün kalıcı bir biçimde kazandırılmasının yanı sıra dil öğretimi sürecinde kültür aktarımı da gerçekleştirilebilir. Ayrıca Karagöz Hacivat oyunlarında kullanılan mizah dili yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin Türkçeye karşı olumlu tutum geliştirmelerine katkı sağlar.

Karagöz Hacivat sahnesi atık kumaş parçalarından, mukavvadan hazırlanacağı gibi karakterlerin yapımı için asetat malzemeleri kullanılabilir.

Meddah Oyunu

Karagöz Hacivat Oyunu gibi meddah oyunu da Türkçeyi sevdirmeye bakımından öğrencilerin ilgisini çekmek ve geleneksel Türk tiyatrosu kültürünün yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylere aktarmak için kullanılabilir. Meddah hikayelerinde bulunan kelimeler, hedef kitlenin kelime hazinesini zenginleştireceği gibi dinleme eğitimine de katkısı olacaktır. Yabancılar Türkçe öğretimi kapsamında meddah hikayeleri ilerleyen evrelerde öğrenciler tarafından da anlatılabilir. Bu uygulamanın konuşma becerisini geliştireceği gibi söz varlığının zenginleştirilmesine katkı sağlayacağı söylenebilir.

Resimleri Düzenle Oyunu

Her dilin kendine özgü bir kelime, cümle ve metin yapısı vardır. Öğrenci bu yapıları ne kadar iyi tanır o dili öğrenmekte de o kadar başarılı olur. Bu sebeple dilin yapılarının öğrenci tarafından sezilmesi önemlidir.

Resimleri düzenle oyununda bir hikâyenin ya da masalın olay akış sırasını içeren resimler hazırlanır. Öğrenciye hikâye ve masal okunurken ya da okunduktan sonra bu resimler verilir. Öğrenci hikâye ve masaldaki olay akış sırasına göre resimleri düzenler. Bu oyun aynı zamanda zamanların dildeki kullanımını aktarmak için de kullanılabilir.

Resimde Zaman Oyunu

Öğrenciye işin geçmişte yapıldığını, her zaman yapıldığını, şu an yapıldığını ya da gelecekte yapıldığını sezdirecek karikatürler sunulur. Fiillerin zaman çekimleri öğrencinin karikatürlerdeki konuşma balonlarına yapıştıracağı şekliyle hazırlanır. Öğrenci uygun bulduğu yere uygun bulduğu zaman çekimini yapıştırır. Türkçedeki zaman kavramları da böylelikle öğrenciye somutlaştırılmış olarak verilmiş olur.

Cümlelerin Öğelerinde Sek Sek

Bu oyunda yere sek sek çizilir. Çizilen sek sek karelerinin her birine sırasıyla özne, nesne, zarf tümlecisi, yer tamlayıcısı, yüklem yazılır. Öğrenciler sek sek oynarlarken geldikleri kareye göre cümlelerin bir ögesini istedikleri gibi söylerler. Böylelikle tüm karelerden geçtiklerinde bir cümle oluşturmuş olurlar. Öğrenci bu sayede hem öğenecek hem de yaparak yaşayarak öğrenmiş olacaktır. Yabancılar Türkçe öğretimi kapsamında öğrencinin Türkçenin cümle yapısını anlamasında bu oyun kullanılabilir. Öğrenci bu oyun sayesinde cümlelerin öğelerinin cümle içerisindeki görevlerini de öğrenmiş olur. Karelerin içerisine cümlelerin öğelerini bulmak için yükleme sorulan sorulara da yer verilebilir.

Balık Kılıçığında Ekler Oyunu

Türkçedeki ekleri öğrenciye teorik ve ezbere bilgi olarak değil uygulamalı olarak vermek gerekir. Bunun için Balık Kılıçığında Ekler Oyunu faydalı olabilir. Bu oyunda balık kılıcı şeklinde bir materyal hazırlanır, balık kılıcığının uçlarına tahtaya yapıştırılacak materyallerden hazırlanmış çekim ekleri ve yapım ekleri yapıştırılır. Tahtaya bir kelime yazılır, öğrenci istediği eki bu kelimeye getirir. Kelimenin öncesi ile sonrası arasındaki farklılıklar üzerine konuşulur. Çekim ekleri ile yapım eklerinin farkı da bu sayede sezdirilmiştir olur.

Metni Canlandırma Oyunu

Yabancılar Türkçe öğretimi kapsamında metin okunması öğrencilerin kelime hazinelerini güçlendirir. Öğrendikleri kelimeleri kullanmaları ise öğrencilerin kelimeleri uzun süreli belleklerine kaydetmeleri anlamına gelmektedir. Sınıfta okunan metinlerin sınıf içi canlandırmaları öğrencilerin okuma, konuşma ve dinleme becerilerine de katkı sağlayacaktır. Metin dışına çıkılarak günlük hayattaki durumlara uygun dramalar da geliştirilebilir. Böylece öğrenciler günlük hayattaki kalıp sözlere alışmış olurlar hem de doğal bir alıştırmaya ortamı konuşma ve dinleme eğitimi açısından sağlanmış olur.

Metni Değiştirme Oyunu

Öğrencilerin yazma becerisinin de diğer becerilerle beraber Yabancılar Türkçe öğretimi kapsamında geliştirilmesi gerekir. Sınıfta okunan metinlerin sonunu değiştirme çalışmaları sayesinde öğrenci metnin başlangıcında kullanılan zaman kalıbı ile metni devam ettirme mantığını sezecektir. Yeni kelimelere ihtiyaç duyacağından sözlük kullanımı artacaktır. Öğrenci anlamını öğrendiği kelimeyi metin içerisinde kullanacağından kelimenin zihninde kalma süresi de uzayacaktır. Bu oyun kapsamında metnin sonu, başı, ortası değiştirilebileceği gibi, öğrenci metnin içerisine kendisini de bir karakter olarak koyabilir. Metnin akış sırası dilin mantığını anlamayı da kolaylaştıracaktır. Metnin tamamına hâkim olmayı gerektiren bu oyunda öğrencinin paragraftan ya da metinden anlam çıkarma yönü de kuvvetlenecektir.

Deyimler Resimler Oyunu

Türkçede deyimler mecazi ifadeler içerir. Yabancılar Türkçe öğretiminde zor olan mecazi ifadeleri öğrenciye aktarmak, mecazi ifadenin somut halinin resimleştirilmesi ile eğlenceli hale gelebilir. Örneğin “etekleri zil çalmak” deyimini, etekleri zil çalan bir kadın şeklinde çizilip altına yazılarak öğrenciye sunulup sevinmek anlamı sezdirildikten sonra deyimın hikâyesi tartışılabilir.

Deyimlerin/ Türkülerin Hikayesini Anlat Oyunu

Yabancılar Türkçe öğretimi aynı zamanda kültür eğitimi de olduğundan öğrencinin kültürü de tanınması sağlanmalıdır. Kültürünü tanıdığı bir toplumun dilini de öğrenmesi böylelikle daha kolay olacaktır. Deyimlerin Hikayesini Anlat Oyunu kapsamında öğrenciye deyimlerin veya türkülerin hikayesini öğrenme ödevleri verilebilir. Bunların sınıfta anlatılması istenilebilir. Bu sayede öğrenci öğrendiği dilin özüne de kendisini tanıdık hissedecektir.

Zarflar Oyunu

Büyük bir zarfın içerisine küçük zarflar konulur. Öğrenci büyük zarfın içerisinden küçük zarflardan birini seçer. Her bir küçük zarfta kelime türü bakımından kullanımı zarf olmaya uygun kelimeler bulunmaktadır. Öğrenci seçtiği zarfa uygun fiiller getirerek bu kelimeyi zarf olarak kullanır. Böylelikle öğrenci Türkçede kelimelerin kullanıldıkları yere göre tür ismi aldıklarını öğrenmiş olur.

Yapılarına Göre Cümle Halayı Oyunu

Bilindiği gibi kültürümüzde halay birlik ve beraberliğin de sembolüdür. Öğrenciler arasında dayanışmayı da sağlayacak bu oyun kapsamında öğrenciler boyunlarına kartondan yapılmış cümlelerin ögelerini asarlar. Yükleme halayda sona geçer ve bunun kurallı bir cümle olduğu konusunda konuşulur. Yükleme tamamen çıktığında bunun eksiltili cümle olacağından bahsedilir. Yüklemin halayın ortasına, başına geçmesi durumunda ise devrik cümle oluşacağından söz edilir.

Bu oyun yapay bir tren materyali kullanılarak da öğrenciye verilebilir. Bu defa da cümlelerin ögeleri trenin vagonları üzerine yazılarak Türkçedeki cümle öge dizilişi öğrenciye sezdirilmeye çalışılır. Yaparak yaşayarak öğrenme kapsamında oyun etkili olacaktır.

Betimle Oyunu

Öğrenciye bir tablo verilir. Bu tablo kapsamında nesne, yer, kişi vb. için şekil, renk vb. gibi özellik ana başlıkları bulunmaktadır. Öğrenci ele aldığı unsurun özellikleri bakımından tablodaki boşlukları istediği gibi doldurur. Daha sonra bu tablodaki özelliklere göre yer, karakter vb. oluşturarak bir hikaye ya da masal oluşturur. Yabancılar Türkçe öğretimi kapsamında bu oyun ile hem yazma becerisi hem de sıfatların kullanımı becerisi öğrenciye aktarılmış olur.

Şairi Dinle Oyunu

Yabancılar Türkçe öğretimi kapsamında hem dile yönelik olumlu tutum geliştirme hem de dinleme becerisi bakımından kullanılabilecek bir oyun da Şairi Dinle Oyunu olabilir. Bu oyun kapsamında üzerlerinde şairlerin resimlerinin bulunduğu kartlar oluşturulur. Öğrenci kartın resimli yüzünü görmeden kartı seçer. Daha sonra kartın resimli yüzünü çevirir. Öğrenciye seçtiği şairin ismi söylenir ve en yaygın eserlerinden biri daha önce öğretmen tarafından hazırlanmış ses kayıtlarından sınıfa dinletilir.

Hislerimle Oynama Oyunu

Dil eğitimi düşüncelerin olduğu kadar duyguların da ifadesini içeren bir eğitimidir. Öğrencilerin hislerini ifade edebilmeleri için de bu hislere karşılık gelen kelimeleri birbirine karıştırmamaları gerekir. Bu amaçla öğrenciye içlerinde değişik temaların bulunduğu resimler verilebilir. Örneğin bir resimde bir doğum günü partisi, diğer resimde bir orman yangını gibi. Öğrenci üzgün, mutlu gibi his ifadelerinin bulunduğu resimli ve duyguları ifade eden yazıların da yer aldığı çıkartmaları ya da etiketleri resme uygun bir şekilde yapıştırır.

Trafik Polisi Oyunu

Türkçe kelimelerde ekler kökün son sesinin durumuna göre kaynaştırma harfleri alarak ya da sertleşerek ya da yumuşayarak köke eklenirler. Bu sebeple ek çeşitliliği içerisinde hangi ekin nasıl köke ekleneceği konusu yabancı öğrenci için bir muamma haline gelebilir. Bunu önlemek için yaparak yaşayarak öğrenme ilkesine de uygun bir şekilde öğrencilere eklerin türlü hallerini içeren kartonlar boyunlarına asacakları şekilde dağıtılabılır. Aynı zamanda bazı öğrencilere de yardımcı seslerin bulunduğu bu şekildeki kartonlar verilir. Bazı öğrencilere ise köklerin bulunduğu kartonlar verilir. Öğrencilerle tartışarak köke hangi ekin nasıl ve neden eklendiği canlandırılabilir. Böylece kalıcı bir öğrenme de sağlanmış olur. Kaynaştırma harflerini ve uygun sert ya da yumuşak sesle başlayan eki de bir trafik polisi kılığındaki öğrenci getirerek ekleyebilir.

Çağrışım Oyunu

Bu oyunda öğrenci hem kelime hazinesini geliştirir hem de hedef dilde düşünmeyi öğrenir. Tahtaya değişik kavram alanına ilişkin hedef dilde kelimeler yazılır. Öğrenci, bu kelimelerin kendisine çağrıştırdıklarını hedef dilde kelimelerin karşısına yazar. Kelimeyi hatırlayamazsa sözlükten yardım alabilir. Öğrencinin çağrışımlarının harekete geçirildiği bu oyunda öğrenci etkinliğin merkezinde olduğu için aktif bir öğrenme ortamı oluşur.

Kimdir Bu Oyunu

Yabancılar Türkçe öğretimi kapsamında sıfatların kullanımının kazanımı için kullanılabilecek bu çalışmada gönüllü öğrenci zihninden sınıf içerisinde bir arkadaşını seçer. Seçtiği arkadaşının kendisine de onu seçtiğini söylemez. Gerektiğinde sözlükten de faydalanarak arkadaşını sınıfa tarif etmeye başlar. Bu tarif fiziksel bir betimleme olabileceği gibi karakter betimlemesi şeklinde de olabilir. Sınıftaki diğer öğrenciler ise tarife uygun kişiyi tahmin etmeye çalışırlar. Bu oyun sınıfı, çevreyi, sınıftaki bir objeyi vb. tarif etme şeklinde de oynanabilir.

Sözcük Ağı Oyunu

Yabancılar Türkçe öğretimi kapsamında Türkçedeki kavram ilişkilerini öğretmen, kelime hazinesi kazandırmak, konuşma ve dinleme becerisi için öğrenciye veri sunabilmek adına sözcük ağı oyunu önemlidir. Bu oyun kapsamında tahtaya bir kelime yazılır ve bu kelime ile ilişkili diğer kelimeler ilişki ağı da kurarak bu kelimenin çevresine yazılır. Öğrenci böylelikle hem hedef dilde kelimeler arasındaki ilişkiyi öğrenmiş olur hem de yeni kelime kazanımı elde eder. Daha sonra oluşacak olan bu

sözcük ağına göre öğrenciler konuşmalar yaparak birbirini dinleyip değerlendirebilirler. Böylelikle değişik konuşma konuları ve konuşma planları da ortaya çıkmış olur.

Karikatürü Tamamla Oyunu

Bu oyunla kelime bilgisi öğretimi yapılabileceği gibi günlük hayatta kullanılan konuşma kalıpları, fiilde zaman, değerler eğitimi vb. de yapılabilir. Öğrencilere hedef kazanıma göre konuşma balonlarının içi boş olan karikatürler dağıtılır. Örneğin fiilde zaman işlenmek isteniyorsa karikatür işlenecek zamana göre resimler içermeli, zamanı öğrenciye sezdirmelidir. Örneğin geçmiş zaman işlenecekse karikatür kahramanı bir şeyler hayal edip bir söz söylemiş olabilir. Ya da değerler eğitimi işlenecekse karikatürde yaşlılara otobüste yer verme ile ilgili bir karikatür işlenebilir. Ayrıca karikatürde günlük hayattan kareler bulunabilir ve günlük hayattaki konuşma kalıpları öğrenciye daha somut bir halde bu oyun sayesinde kazandırılabilir.

Görselden Hikaye Üretme Oyunu

Hedef kitleye uygun olarak çekilmiş fotoğraflarla oynanabilir. Öğrenciye fotoğraf gösterilir ve fotoğraftan önce ya da sonra ortamda neler olmuş olabileceği hakkında konuşması istenir. Ayrıca görsel hakkında bir yazı oluşturma da istenebilir. Bu oyun öğrencinin hedef dilde konuşma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi adına öğrenciyi etkin kılması bakımından önemlidir. Ayrıca hedef dilde tahmin etme, uyarılma gibi üst düzey zihinsel becerileri de desteklemektedir.

Karşılaştırma Oyunu

Karşılaştırmayı bir dilde kullanabilmek için dilin karşılaştırma sıfatlarını, karşılaştırma yönlerini vb. iyi bilmek gerekmektedir. Öğrenci karşılaştırma yapabilmek için hedef dilde yeni kelime ihtiyacı duyacaktır. Bu bakımdan sözlük kullanmasına oyun içerisinde izin verilebilir. İzlediği bir filmde ya da okuduğu bir kitaptaki karakterleri ya da mekanları karşılaştırarak arkadaşlarına anlatabilir. Bu sayede konuşma ve dinleme eğitimi de verilmiş olacaktır.

Benzettim Oyunu

Öğrencilere değişik benzetme örnekleri verilebilir. Örneğin “tilki gibi kurnaz” örneği üzerine öğrencilerle beraber konuşulabilir. Bu sayede öğrenciler günlük hayatta Türkçe ifadelerde sık kullanılan bu tarz kalıplara karşı da hazırlıklı olurlar. Örnekler verdikten sonra öğrencilerden bu şekilde benzetmeler oluşturmaları istenebilir. Bu sayede eğlenerek ve yaparak yaşayarak öğrendikleri için uzun süreli olarak edindikleri bilgileri unutmazlar.

Kelime Havuzu Oyunu

Öğrencilere içlerinde sıfatların, yer isimlerinin, şahıs isimlerinin, meslek adlarının vb. bulunduğu bir kutu verilir. Öğrenci kutudan belirli sayıda kelime seçer. Seçtiği bu kelimelerden hareketle konuşma ya da yazı çalışmaları yapabilir. Yabancılar Türkçe öğretimi kapsamında bu çalışma hem çocuğun Türkçe düşünme gücünü yaratıcılık bakımından destekleyecek hem de yazılı ve sözlü anlatımına katkı sağlayacaktır.

Yerine Geç Oyunu

Yabancılar Türkçe öğretimi için kullanılabilecek bu oyunda öğrenci istediği bir hayvanın ya da kişinin yerine geçer, bunu hayal eder. Kendisini o kişi ya da hayvan gibi betimler. Yazılı ya da sözlü şekilde kendisini ifade etmesi mümkündür. Başından geçen olayları kurgular, hislerini anlatır. Yabancılar Türkçe öğretimi kapsamında duygu ve düşüncelerini ifade etme becerisi bakımından bu oyunun kazanımları gayet önemlidir.

Ana Fikri Taklit Oyunu

Yabancılar Türkçe öğretimi kapsamında yazma becerilerinin geliştirilmesinde kullanılması planlanan bir oyundur. Oyun kapsamında öncelikle hedef kitleye uygun metinler bulunmalıdır. Metinlerin içerdiği ana fikre uygun aynı mesajı okuyucuya sunan yeni metinler hazırlaması öğrencilerden istenebilir. Bu sayede başlarda taklit olan yazılı anlatımların zaman içerisinde giderek ana fikre farklı bakış açıları getiren yazılı anlatımlar olacağı görülecektir. Öğrencilerin kelime hazinesine, hedef kitlede anlatımın planlanmasına bu oyunun faydaları olacaktır.

Sondaki Harfle Kelime Bulma Oyunu

Bu oyun öğrencilerin kelime bilgisini arttırmak amacıyla kullanılabilir. Yabancılar Türkçe öğretimi kapsamında öğrencilerin kelime telaffuzlarındaki hataların eğitici tarafından saptanması için de oyun önemlidir. Bu oyun kapsamında öğretmen bir kelime söyler, kelimenin özel isimlerden seçilmesi oyun için bir yasaktır. Daha sonra bu kelimenin son harfi ile başlayan bir kelimeyi öğrencilerden biri söyler. Oyun bu şekilde paslarla elenenlerden sonra oyunu oynayan hiç kimse kalmayana dek sürer.

Karışık Cümle/Paragraf Oyunu

Yabancılar Türkçe öğretimi amacıyla Türkçenin cümle ve metin yapısını kavratmak için son derece kullanışlı bir oyundur. Bu oyun kapsamında cümleler kelimelere ayrılır ya da paragraflar cümlelere ayrılır ve öğrenciye verilir. Öğrenci hedef kitlenin dil mantığına uygun bir şekilde bunları sıraya koyar.

Şarkıda Deyimleri Bul Oyunu

Şarkı ve türkülerde bilindiği gibi deyimler çok yer almaktadır. Dilin kullanımında deyimleri Yabancılar Türkçe öğretimi alan bir öğrenciye somutlaştırmak adına bu oyun kullanışlıdır. Öğrenciye dinleyeceği metin verilir. Sözleri müzikli takip eden öğrenci bulduğu deyimleri işaretler.

Akrostiş Oyunu

Öğrenci sevdiği bir kişinin ya da bir yerin isminin baş harflerini kullanarak akrostiş yapmaya çalışır. Önemli olan öğrencinin yazdığı şiirin edebi niteliği değildir. Öğrencinin şiirde farklı kelimeler kullanması, yazmak için heveslenmesi asıl sebeptir.

Sonuç

Demir, Özdemir (2013)'in araştırmalarında doküman incelemesi modeli kullanılarak basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle gölge oyunları tespit edilmiş ve İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi (4.-8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzunda verilen değerlerden hareketle Türkçe öğretiminde Gölge oyunları kullanılarak değer aktarımına yönelik bir deneme yapılmıştır. Araştırma sonucunda gölge oyunlarının Türkçe öğretiminde değer aktarımı ve öğretiminde çok zengin bir kaynak özelliği gösterdiği tespit edilmiştir.

Gürsoy ve Arslan (2011: 184)'e göre eğitsel oyunlar olarak geleneksel Türk oyunlarının içinde özellikle 0-15 yaş grubu için zengin oyun çeşitleri mevcuttur. Ancak bu oyunlar YTÖ içinde tekrar ele alınmalıdır. Özellikle içinde tekerleme olan saymaca, söyleşmece, ezgili ve zeka oyunları uygulanmalıdır. Bu şekilde eğlendirerek YTÖ de öğrenciler daha çok motive edilecektir.

Yukarıda verilen etkinlik örneklerinden canlandırma ve taklit oyunları ile ilişkili araştırma örneği olarak literatüre bakıldığında Şimşek, Topal, Maden ve Şahin (2010), çalışmalarında ilköğretim okullarında Türkçe dil bilgisi konuları arasında yer alan zarfın öğretilmesinde, drama yönteminin, öğrenci başarısı üzerinde etkisinin olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırma yöntemi olarak yarı deneysel desen kullanıldığından evren ve örneklem seçimine gidilmemiş, bunun yerine çalışma grubu alınmış ve bu grupların eşitliği üzerinde durulmuştur. Hazırlanan ve geliştirilen başarı testi, deney ve kontrol

gruplarındaki öğrencilere önce ön test, ardından son test, daha sonra ise kalıcılık testi olarak uygulanmıştır. Sonuç olarak, drama yöntemine dayalı olarak, öğretim yapılan deney grubunun başarı ortalaması ve kalıcılık puanlarıyla, düz anlatım yöntemiyle öğretim yapılan kontrol grubunun başarı ortalaması ve kalıcılık puanları arasında deney grubu lehine anlamlı fark bulunmuştur

Eğitimde yaparak yaşayarak öğrenmenin daha kalıcı olduğu bilinen bir gerçektir. Bu kapsamda oyunlar bireyin dikkatini ve motivasyonunu da canlı tutmaktadır. Türkçe eğitimi sürecinde oyunların kullanımı öğrenci merkezli eğitim anlayışına da uygun bir yaklaşımdır. Bu anlamda araştırma kapsamındaki önerilerden hareketle Türkçe öğretmenlerinin konu hakkındaki farkındalık düzeylerinin artırılması amaçlanmıştır; Türkçe dersi etkinliklerinde kullanılabilecek bazı oyunlar dikkatlere sunulmuştur. Etkinliklerin Yabancılar Türkçe öğretimi kapsamında nasıl ele alınabileceğine de yer verilmiştir. Yapılacak çalışmalarda oyunlarla ilgili materyal tasarımları da ayrı bir başlık olarak ele alınabilir. Bunların etkililiği üzerine nicel çalışmalar da sürdürülebilir.

KAYNAKÇA

- Bayrak, C. (Editör). (2008). *Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi*. (1. Baskı). Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1794.
- Demir, T., Özdemir, B. (2013). Türkçe Eğitiminde Karagöz/Gölge Oyunları İle Değer Öğretimi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11(25), 57-89.
- Doğan, Y. (2009). Konuşma Becerisinin Geliştirilmesine Yönelik Etkinlik Önerileri. *Journal Of Turkish Educational Sciences*, 7(1), 185-204.
- Göçer, A. (2009). Türkçe Eğitiminde Öğrencilerin Söz Varlığını Geliştirme Etkinlikleri ve Sözlük Kullanımı. *Electronic Turkish Studies*, 4(4), 1025-1055.
- Gürsoy, A., Arslan, M. (2011). Oyun ve Bulmaca Etkinlikleriyle Yabancılar Türkçe Kelime Öğretim Yöntemi, *International Conference on Foreign Language Teaching and Applied Linguistics* May 5-7 2011 Sarajevo.
- Kara, Mehmet (2010). Oyunlarla Yabancılar Türkçe Öğretimi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27(27), 407-421.
- Kurudayıoğlu, M. (2003). Konuşma Eğitimi ve Konuşma Becerisini Geliştirmeye Yönelik Etkinlikler. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 13(13), 287., İzmir.
- Maden, S. (2010). Türkçe Öğretiminde Drama Yönteminin Gerekliliği, *Tübar-Xxvii*, 503-519.
- Önal, M. N. (2011). Türkçe'nin Eğitimi ve Öğretiminde Oyun Tekerlemelerinin Yeri ve Önemi. *Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1(9), 1-17.
- Şimşek, T. (2004). *İlköğretimde Drama Kuramsal Bilgiler ve Uygulama Örnekleri*. İstanbul: Suna Yayıncılık
- Şimşek, T., Topal, Y., Maden, S., Şahin, A. (2010). İlköğretim II. Kademe Türkçe Dersinde Zarf (Belirteç) Konusunun Drama Yöntemi Kullanılarak Öğretimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 40(186), 106-120.
- Tural, Hüseyin (2005). İlköğretim Matematik Öğretiminde Oyun ve Etkinliklerle Öğretimin Erişi ve Tutuma Etkisi, *Yüksek Lisans Tezi*, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.